

2.10. Діагностика якості вищої освіти в соціологічному дискурсі

Чайка В. Г.

chaika.viktor@kneu.edu.ua

асистент кафедри соціології
факультету управління персоналом, соціології та психології
КНЕУ імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна

МОТИВАЦІЙНІ ЧИННИКИ ВСТУПУ АБІТУРІЄНТІВ ДО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ: СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН

Вивчення мотивації, ціннісних орієнтирів та цілеспрямованості професійного вибору студентської молоді слугує інструментом відстеження флуктуацій суспільної думки щодо пріоритетних напрямів розвитку системи вищої освіти, сприяє вивченню критеріїв успішності навчального процесу у закладах вищої освіти (ЗВО) та допомагає оцінити й підвищити його якість. Зростаюча конкуренція серед вишів у привабленні та залученні кваліфікованих абітурієнтів наголошує на необхідності розуміння та вивчення мотиваційних факторів, які впливають на їхні рішення про вступ. Особливу актуальність надає швидка зміна соціокультурних та економічних умов, що стимулює перегляд традиційних уявлень про мотивацію абітурієнтів та відповідно адаптацію стратегій набору студентів вишами. Отже, ретельне дослідження мотиваційних чинників стає ключовим для ефективного управління вступним процесом та підвищення якості освіти.

Для більш детального розкриття теми скористаємось даними комплексного звіту за результатами соціологічного дослідження «Соціологічний портрет студента-першокурсника» проведеного Інститутом соціологічних досліджень в 2023 році.

Розподіл відповідей респондентів на питання:
«Вища освіта є корисною для того, щоб.... (дайте оцінку за шкалою від 1 до 5, де 1 – не корисно, 5 – дуже корисно, подано середнє значення)»
 (середня оцінка)

Отримати цікаву роботу	3,9
Отримати високу соціальну позицію	3,8
Розвивати власні ідеї та думки	4
Отримати гарну академічну освіту/знання	4,2
Загалом бути освіченою людиною	4,2
Задовольнити вимоги батьків/родини	2,6
Виїхати з власного міста/села	2,6

Отримання цікавої роботи та високої соціальної позиції, розвиток власних ідей і думок, а також отримання якісної академічної освіти і загальної культурної розвиненості оцінюються як важливі аспекти вищої освіти. Це вказує на її роль у формуванні інтелектуального, соціального та особистісного потенціалу студентів. Найнижчі оцінки були отримані за вимоги батьків/родини та можливість виїзду з рідного міста/села. Загалом, дані свідчать про розпізнавання важливості вищої освіти як засобу досягнення особистих, професійних та соціальних цілей, в той час як більш особисті або контекстуальні мотиви, такі як вимоги родини або потреба в місці віддаленого навчання, виявляють менш значущий вплив на рішення про отримання вищої освіти.

Розподіл відповідей респондентів на питання:
«Який вплив мали наступні причини/мотиви на Ваше особисте рішення щодо вступу до КНЕУ? (дайте оцінку за шкалою від 1 до 5, де 1 – зовсім не вплинуло, 5 – цілком вплинуло)»
 (середня оцінка)

Наявність у КНЕУ освітньої програми, за якою я хотів (-ла) навчатися	4,2
Високий рейтинг, престиж та статус, якісна освіта КНЕУ	4,1
Поради батьків/родичів, сімейна традиція	2,9
Можливість отримати престижну професію	4
Можливість вступу на бюджет	2,7
Місцезнаходження ЗВО	3,2
Наявність змішаного формату навчання (лекції – онлайн, семінарські / практичні заняття – офлайн)	3,2
Дотримання безпекових умов в начальному процесі	3
Порада студентів даного ЗВО	2,8
Наявність гуртожитку	2,4

Наявність у КНЕУ освітньої програми, за якою я хотів (-ла) навчатися та Високий рейтинг, престиж та статус, якісна освіта КНЕУ отримали високі оцінки (середні 4,2 та 4,1 відповідно). Це свідчить про визнання якісної освіти та репутації університету як важливих мотивів для абітурієнтів. Також, можливість отримання престижної професії 4 та вступ на бюджет 2,7 були визначені як впливові мотиви для абітурієнтів. Це свідчить про те, що економічні переваги та можливості для кар'єрного зростання є актуальними мотивами для більшості респондентів. Для більш детального аналізу слід розглянути чинники, що були вирішальними при виборі освітньої програми.

Таблиця 3

Розподіл відповідей респондентів на питання:
«Наскільки важливими були для Вас такі причини під час обрання освітньої програми, на якій Ви зараз навчаєтеся? (дайте оцінку за шкалою від 1 до 5, де 1 – не важливо, 5 – дуже важливо)» (середня оцінка)

Особиста зацікавленість саме цією освітньою програмою	4,4
Широкий вибір професій та висока заробітна плата після закінчення цієї освітньої програми	4,2
Гарні перспективи стати важливою (впливовою) людиною у майбутньому	4,3
Бажання навчатися саме в КНЕУ, вибір освітньої програми був другорядним	4,8
Бажання батьків/сімейні традиції	2,1
Поради друзів/вчителів	2,2

Найвищі середні значення були призначені бажанню навчатися саме в КНЕУ, вважаючи вибір освітньої програми менш значним. Це свідчить про вагому роль самого університету у процесі вибору освіти та вплив його іміджу на рішення абітурієнтів.

Також важливими мотиваційними факторами є особиста зацікавленість у вибраній освітній програмі 4,4, гарні перспективи стати важливою особистістю у майбутньому 4,3, широкий вибір професій та висока заробітна плата після закінчення програми 4,2. Ці результати свідчать про те, що індивідуальні та кар'єрні аспекти мають значний вплив на рішення абітурієнтів. З іншого боку, бажання батьків/сімейні традиції 2,1 та поради друзів/вчителів 2,2 отримали найнижчі оцінки. Це свідчить про те, що зовнішні впливи, такі як родинні

традиції та думки оточуючих, не є вирішальними у виборі освітньої програми для більшості абітурієнтів.

Резюмуючи отримані дані аналізу мотиваційних чинників вступу абітурієнтів до Київського національного економічного університету (КНЕУ) підтверджують, що якість освіти та престиж університету визнаються як ключові мотиви для вступу. Високі оцінки надаються наявності в університеті освітньої програми за інтересом абітурієнтів та його загальному рейтингу та статусу. Також, можливість отримання престижної професії та вступ на бюджет є суттєвими факторами. Загалом, результати показують, що абітурієнти вважають якість освіти, престиж університету та особисті мотивації найважливішими факторами в процесі вибору освітньої програми, що вказує на тенденцію до самостійного та осмисленого вибору.

Використана література:

1. Комплексний звіт за результатами соціологічного дослідження «Соціологічний портрет студента-першокурсника». Інститут соціологічних досліджень. URL: https://drive.google.com/file/d/16Djvm-_kow0iIAqkXunfKTIK78RO-1Kl/view